

เนื้อหาและมาตรฐานรายวิชา

๑. ชื่อวิชา.....การเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อและภัยสุขภาพที่เป็นปัญหาสำคัญ.

๒. วัตถุประสงค์รายวิชา

๒.๑ เพื่อทราบและเข้าใจหลักการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคติดต่อและภัยสุขภาพที่เป็นพื้นฐาน

๒.๒ เพื่อทราบและเข้าใจหลักการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคเอดส์

๒.๓ เพื่อทราบและเข้าใจหลักการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรควัณโรค

๒.๔ เพื่อทราบและเข้าใจหลักการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่

๓. มาตรฐานรายวิชา

ผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะด้านใดบ้าง เพื่อนำไปปฏิบัติงานได้จริง

๓.๑ อสรจ. แสดงความรู้ความเข้าใจสาเหตุของการเกิดโรค การติดต่อของโรค การตระหนักและคัดกรองโรค วิธีป้องกัน ควบคุมไม่ให้เกิดโรคในเรือนจำ

๓.๒ อสรจ. มีทักษะ/สามารถตระหนักในอาการ อาการแสดงและคัดกรองโรคได้ ให้คำแนะนำในการป้องกันโรคและดูแลรักษาเบื้องต้น

๓.๓ อสรจ. สามารถถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนได้

๔. คำอธิบายรายวิชา

แสดงจุดเน้น/เนื้อหาสาระของรายวิชานั้นๆ

หลักการและแนวปฏิบัติในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่สำคัญในเรือนจำ

๕. เนื้อหาวิชา

โรคไข้หวัดใหญ่

โรคไข้หวัดใหญ่ เป็นโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ เกิดจากการติดเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ (Influenza virus) โดยเชื้อไข้หวัดใหญ่ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ ชนิดเอ (A) บี (B) และซี (C) โดยที่พบมากที่สุด คือ ไข้หวัดใหญ่ ชนิดเอ (H1N1) (H3N2) รองลงมาได้แก่ ชนิด บี และซี โดยมีลักษณะอาการที่สำคัญ ได้แก่ ไข้ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ไอ เจ็บในลำคอ อ่อนเพลีย และอาจมีอาการคัดจมูก หรือเยื่อบุตาอักเสบ โดยเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ จะอยู่ในน้ำมูก น้ำลาย หรือเสมหะของผู้ป่วย โรคไข้หวัดใหญ่ ติดต่อโดยการ ไอ หรือจาม หรือการสัมผัสตุ่มมือ

ของเครื่องใช้เปื้อนเชื้อโรค สามารถทำให้เกิดการเจ็บป่วยโดยอาจเป็นการเจ็บป่วยที่รุนแรง และมีภาวะแทรกซ้อนที่ส่งผลให้เสียชีวิตได้ โรคไข้หวัดใหญ่ พบว่ามีการแพร่ระบาดได้ตลอดทั้งปี โดยในแต่ละปีการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่จะมีอยู่ 2 ช่วง คือ ช่วงฤดูหนาว และฤดูฝน โรคไข้หวัดใหญ่ติดต่อได้ง่าย โดยเชื้อสามารถติดต่อจากคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่งโดยการหายใจได้รับน้ำมูก หรือเสมหะของผู้ป่วยโดยเชื้อจะผ่านทางเยื่อบุตา จมูกและปาก สัมผัสสิ่งที่ปนเชื้อโรค เช่น ผ้าเช็ดหน้า ช้อน แก้วน้ำ การจูบหรือสัมผัสเชื้อแล้วขยี้ตา หรือนำเข้าปาก

จากสถานการณ์การเกิดโรคไข้หวัดใหญ่ในภาพรวมของประเทศ พบว่า จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ เริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้น สำหรับประเทศไทย แต่ละปีมักมีการระบาดสองระลอก ในช่วงต้นปีและกลางปี การระบาดในช่วงต้นปีเป็นช่วงฤดูหนาว และเมื่ออากาศร้อนขึ้นการระบาดในประเทศไทยก็มักจะลดลง และจะกลับมาระบาดอีกในช่วงกลางปี ซึ่งตรงกับช่วงเข้าฤดูฝน โดยการระบาดช่วงกลางปีจะมีผู้ป่วยมากกว่าช่วงต้นปี นอกจากนี้ยังพบว่าในทัศนสถานและสถานพินิจฯ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีผู้คนหนาแน่นและมีผู้คนเข้าออกเป็นจำนวนมาก มีความเสี่ยงที่จะเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรคได้กว้างขวาง ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความปลอดภัยจากโรคไข้หวัดใหญ่ ลดอัตราป่วยและการเสียชีวิต ผู้ดูแลสถานที่ รวมถึงอาสาสมัครเรือนจำ ควรมีความรู้ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติ ต่อไปนี้

มาตรการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคไข้หวัดใหญ่ สำหรับเรือนจำ

1. มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และคัดกรอง

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเฝ้าระวัง ดูแลผู้ต้องขัง หากพบมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ เช่น ไข้ ไอ ให้รีบดำเนินการสอบสวนตามแนวทาง การเฝ้าระวังและสอบสวนโรคของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค
2. เจ้าหน้าที่พยาบาลของหน่วยงานในสังกัดฯ ดำเนินการคัดกรองผู้ต้องขังเข้าใหม่ทุกราย และคัดกรองทุกวันในช่วงเย็นก่อนเข้าเรือนนอน และเมื่อพบผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยให้ไปตรวจที่สถานพยาบาล ถ้ามีอาการเข้าได้ตามนิยาม ให้แยกรักษาผู้ป่วย
3. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการคัดกรองญาติที่มาเยี่ยมผู้ต้องขังทุกราย
4. แยกกักผู้ป่วยในสถานที่เฉพาะ และแยก Zone ผู้ป่วยให้ชัดเจน

2. มาตรการด้านการป้องกัน และควบคุมโรค

1. ดำเนินการตามมาตรการป้องกัน และควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุข ขอให้ดำเนินการแจ้งเตือนสถานพยาบาลในสังกัดให้เตรียมความพร้อม เมื่อมีการระบาด พร้อมทั้งให้คำแนะนำอย่างถูกต้องเมื่อตรวจพบผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข โดยดำเนินการเฝ้าระวังและคัดกรองผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (ILI)
2. สนับสนุนให้มีการทำ Big Cleaning day ในเรือนจำ และทัศนสถาน

3. มาตรการด้านการเตรียมความพร้อม รองรับการเกิดโรคไข้หวัดใหญ่

1. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ห้องพยาบาลในสังกัดฯ และอาสาสมัครที่จะดูแลผู้ป่วย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพยาบาล กลุ่มเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และกลุ่มอาสาสมัครเรือนจำ
2. ให้ข้อมูลความรู้ และแนะนำแนวทางในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่แก่ ผู้ต้องขัง ในสถานพินิจ/เรือนจำ ญาติที่มาเยี่ยม และเจ้าหน้าที่เรือนจำ
3. จัดสถานที่ และอำนวยความสะดวกในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค เช่น หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ จัดระบบระบายอากาศให้อากาศถ่ายเทสะดวก
4. สำรองยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ Osetamivir ให้เพียงพอ สำหรับเรือนจำ และสถานบริการสาธารณสุขเครือข่าย
5. ดำเนินการสื่อสารความเสี่ยง เรื่อง โรคไข้หวัดใหญ่ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการกระจายสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เสียงตามสาย จัดบอร์ดกิจกรรมให้ความรู้ในบริเวณเรือนจำ

4. มาตรการด้านการดูแลรักษา

1. เมื่อพบผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ ให้พิจารณาการให้ยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ Osetamivir ภายใน 48 ชั่วโมง รวมทั้งเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนของโรคไข้หวัดใหญ่ในกลุ่มอาการรุนแรง และกลุ่มเสี่ยง
2. แยกผู้ป่วยสงสัยโรคไข้หวัดใหญ่ ออกจากบุคคลอื่น ควรมีหอผู้ป่วยรวมแยกโรค หรือ cohort ward เฉพาะผู้ป่วยไข้หวัดใหญ่
3. เมื่อพบผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ ทางเรือนจำจะประสานกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการรักษาตามแนวทางและมาตรฐาน โดยปฏิบัติตาม CPG ของกรมการแพทย์

5. มาตรการด้านการจัดการเมื่อเกิดการระบาดของโรค

1. ไม่ควรเคลื่อนย้ายผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ไปเรือนจำอื่น หรือสถานพินิจอื่น ในช่วง 7 วันนับจากวันเริ่มป่วย และไม่ควรร้ายผู้ป่วยไปมาระหว่างแดนขัง หรืออาคารต่างๆ
2. ประสานขอรับการสนับสนุนยาต้านไวรัสโอเซลทามิเวียร์ จากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ ของเรือนจำหรือสถานพินิจฯ หากวัคซีนหรือยาไม่เพียงพอ ให้สำนักงานป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ แจ้งมายังส่วนกลางหรือขอรับการสนับสนุนจากพื้นที่อื่น
3. เมื่อพบผู้ป่วยสงสัยไข้หวัดใหญ่ตามนิยามของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ในวันเดียวกัน ให้ดำเนินการคัดกรองเชิงรุกที่เรือนนอน

4. หากพบการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่ ขอให้ยกเลิกหรือเลื่อนกิจกรรมภายในที่มีการรวมตัวกันหมู่มากออกไปก่อน

6. มาตรการด้านการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์

1. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และดำเนินการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ตามเอกสารคำแนะนำ เรื่อง การป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สำหรับเรือนจำ/ทัณฑสถาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน